

erő a baj terjedésének rendszeren gátot vetni nem képes és az állatok holdjainak ezrei mennek veszendőbe.

Hogy dr. Liedemann K. moszkvai tanár a Reviczky Matejecz ur mellett tartott értekezésében a Moszkvát környező erdőkben a szűt veszélyesnek nem ismerte fel, annak oka saját szavaiból kiderül. Ott ugyanis csupa szállaló üzemben kezelt és őserdők vannak, melyeknél a zárlat egészen más természetű, mint a mi egyenkoru műerdeinkben. Ott az egyes fák kidöntése, vagy a szű által való megölése, semmi jelentékenyebb veszélylyel nem jár a többi erdőre nézve, mert ugyszólva minden fa, vagy legalább azon kisebb csoportok, melyekből az erdő áll, talajnövényzettel és fiatal aljfával vannak egymástól elszigetelve, és ritka állásban nővén fel, ágazatuk nagyon mélyen terjed a föld felé; hasonló tapasztalattal bir egyébiránt a bizottság Magyarország Karst vidéki erdeiből is. A szálalt és őserdőkben minden magára álló fa vagy facsoport önmagát védi. Ilyen erdők nálunk is nagy számmal vannak, s ámbár a tarvágás által felujított vagy egyenkoru műerdőkhöz szokott szakemberre nézve lehető legrosszabb benyomást tesznek is, de általában nagyobb ellenállási képességet tanusítanak a külső támadásokkal szemben.

A fennebbieknél fogva a kiküldött bizottság a fenyőszűt ártalmasnak és ellene a cselfák czélszerű alkalmazását a tarvágás által felujított vagy egyenkoru műerdőkben helyeseknek tartja.

A cserkéreg és tölgymivelés nemzetközi kiállítása Berlinben.

A mennyire megtisztelő volt reám nézve e lapok t. szerkesztőjének azon megbizása, hogy a f. évi szeptember 8-án Berlinben tartandó cserkéreg és tölgymivelési nemzetközi kiál-

litáson látottakat hiven előadjam, épen annyira nehéznek találok feladatomat, mint laikus arra, hogy ezen kiállítást a szakigényeknek megfelelően oly szabatosággal ismertethessem, a mint azt ezen előkelő szaklap hasábjain és a t. olvasók szakismeretéhez mértén tennem kell és tenni is óhajtanám.

A mi a tölgymivelést illeti, ez a kiállításon aránylag csak kis mértékben volt bemutatva, s a mutatványok kizárólag a cserkéreg nyérésre használt erdők terményeinek előtüntetésére voltak szánva. Ez okból úgy reméllem, hogy közleményem leginkább azon t. olvasókat fogja érdekelni, kik a cserkéregtermelés és üzlet iránt különben is élénk érdeklőséggel viseltetnek.

A kiállítás meg szemlélése közben első tűnt szemembe a német császár Ő Felsege kertjében tenyésztett tölgyek gyűjteménye; továbbá két tölgy példány, melyeket ő fenségeik a német császári koronaherczeg és koronaherczegnő 1864-ben ültettek; ezenkívül Anhalt herceg ő fensége faiskolájából 1—8 éves különböző tölgyek szintén gyűjteményesen összeállítva. Mind oly tárgyak, melyek birálatával hosszasabban elidőzni nem tartom czélszerűnek. Tovább haladva, figyelmemet Berlin városa tanácsának gyűjteményes kiállítása vonta magára. Ebben 60—65 cm. mélységű könnyű homoktalajon nevelt 1—15 éves tölgyek lettek bemutatva. *) Tovább szemlélet tárgyát képezték tölgy sétányfák; készülék a fáknak bármely évszakban való átültetésére; egy tőzegtalajon nőtt s az idei tavaszon homoktalajra átültetett tölgybokor. Mindezek felismerhetőleg magukon viselték a melegház jellegeit, s azokat inkább a díszkertészet, mint az erdészet tárgyai közé

*) Fényes példái ezek annak, hogy Németországban a legfensőbb és magasabb körökben is mily élénk érdeklőséggel viseltetnek az erdészet iránt, s hogy a nagy német birodalom fővárosa is mily jó példával jár elől, míg fájdalom a mi fővárosunk még az üresedésben lévő erdőmesteri állomás betöltését is mellőzhetőnek ismeri.

sorolandóknak tartom. Találtam továbbá egy 3 éves tölgyet, mely 1 méter mélyre forgatott réti homokon, s egy hason korut, mely száraz homoktalajon nőtt; láttam több sarjhajtást is. Miután azonban ezen műtenyésztmények megítélésére — miként föntebb bevallám — a specialisabb erdészeti szakismerettel nem bírok: innen lehetett, hogy a látottak engem különös csodálkozásra nem készítették.

Ki voltak állítva Landau Jakab kereskedelmi tanácsos részéről (Mertenből) 12—20 éves, hántásra érett törzsek, s úgy értesültem, hogy a 3000 morgen kiterjedésű csererdő-öszlet nagyobb részt déli lejtőn fekszik s körülbelől következő elvek szerint kezeltek: a magról kelt csemeték 5—6 éves korukban a sarjerdő (cserző erdő) telepítése végett kiültetnek s kiváló gond fordítatik az erős gyökérképződés előmozdítására. Az ültönczöket legkivált fensikokon, középjóságú terményföldeken nevelik. Ezen gyűjteményes kiállítás iránt kiválóan érdeklődtem azért, mivel azon vidék (Sieger Land) kéрге egész Németországban a legjobb hirnek örvend.

A kiállításon látott egyéb tölgyfácskák valódi értéke és jelentősége felől, minden törekvésem daczára sem birván sem a kiállítóktól, sem hivatott szakértői részről kellő felvilágosítást nyerni, ennek hiányában nem volt a sem, a mi azok iránt bennem közvetlenebb érdekeltséget kelthetett volna, mindazonáltal az általam látott cserpróbák felsorolásánál megkísérlem egyuttal közölni azon adatokat is, melyeket az illető cserüzemgazdaságokra vonatkozólag megszereznem sikerült.

Azon kérdésre, hogy a kiállított kéregfajok, jóságukra nézve, minő elvek szerint bírálandók helyesen meg, be kellett ismernem s velem együtt be kellett ismerni másoknak is, hogy a kéregnek pusztja meg szemlélésével annak valódi minősége és jósága felől teljesen megbizható ítéletet koránt sem alkothatunk, hanem csakis szorgos vegytani elemzés útján puhatolhatók ki

az áru jóságára befolyással bíró tényezők s azok hatálya; mert itten nem csupán a csetsav-tartalom jön tekintetbe, hanem pontosan figyelembe veendő egyuttal az oldhatóság foka, továbbá a kéreg alkotó részeit képező keményítő, festőanyag s még számos egyéb mellékalkatrészek és tulajdonságok, melyek mennyiségi és minőségi pontosabb elemzése a vegy-műhely teendői közé tartozik. Ha netán ez irányban időközben teendett vegykísérletek eredményeiről tudomást szerezhetek, nem mulasztandom el azokat közzé tenni.

Egy szaktekintélytől hallottam megjegyezni, hogy ha a kéreg megítélésre csak általános kifejezéseket használva, azt szépnek vagy gyöngének, erősen fásult vagy túléréttnek mondjuk, akkor igen is könnyű az ítélet; ellenben nehéz akkor, ha a kérget kifogástalan pontossággal s természetének hiven megfelelőleg kívánjuk jellemezni. Erre nézve egyenesen az anyag termőhelyét kell kiindulási pontul vennünk, s közvetlenül az erdőben megszemlélnünk az alapkőzetet, a talajt s annak összetételét és nedvességi fokát, a talaj borítékát, a fekvést, az éghajlatot, az előforduló fanemek elegyarányát; továbbá ki kell pühatolnunk a talaj addigi használatát, s hogy vajjon ki volt-e az téve a legeltetés és alomszedés befolyásának, vajjon volt-e az erdő és mikor áterdölve? Egyáltalán mindazon körülményeket, melyek a helyszínén nyilván élénk tárnak és ítéletünk megalkotására biztos alapul vehetők. Ezen alaptényezők ismeretének hiányában megbízható szakítéletet alkotni a lehetetlennel határos.

Azon megjegyzésem, hogy kifeledett még egy fontos tényezőt, mely nálunk Magyarországon fájdalom igen gyakran érezteti befolyását, t. i. a rendszeres erdőégéseket, s melyeket neki az általam ismert példák elősorolásával illusztrálnom is kellett, a szeretetre méltó erdősztekintélyt nem kis csodálkozásba ejtette.

A kiállított kéregmintákra nézve sajnálattal kell megjegyeznem, hogy ezeket egyáltalán nem lehetett az illető cserző erdőkből nyerhető anyag átlag minőségének próbája, illetőleg képviselője gyanánt tekinteni, mivel az árunak csak a legszebbje állítottatott ki. Hogy az anyagnak ezen kiválogatott legjavából a cserző erdő mivoltára és kezelésére következtetést vonni nem lehet, az természetes; mert hiszen minden valamire való és számbavehető nagyságu erdőben található méter hosszúságu egyes kitűnő példányokat. Ebbeli nézetemet tartózkodás nélkül ki is fejeztem.

A kiállítók körében gyakran fölmerült és vita tárgyát képezte azon kérdés, hogy vajjon a kocsános vagy a kocsántalan tölgy adja-e tulajdonkép a cserdúsabb kérget? s miután okadatolással lett kimondva az, hogy a Rajnavidéken a kocsántalantölgyet illeti e részt az elsőség, el kellett állanom a mi kocsános tölgyünk védelmétől addig, a míg erre vonatkozó tapasztalati adataink annyira nem gyarapszanak, hogy a védekezésre biztosabb alapot nyujthassanak.

A kiállítási helyiségben nem tartom szükségesnek magamat szorosan a tárgyak sorrendjéhez kötni, hanem a cserkéregmutatványokat és ezek versenytársait akként sorolom elő, a mint sikerült nekem, a katalogus hiányossága mellett is, a figyelemre méltó tárgyakra vonatkozó közelebbi adatokat némely előzékeny egyének szives barátságából megszereznem; mindenek előtt pedig egy új cserző fát, mint cseriparunk terén is meglepően új és fontos jelenséget kell itten felemlítenem, s ez az *Aspidospermum Quebracho*, melyet a Dubose E. és társa czég (Havreból) állított ki. Ezen fa az argentini köztársaságban, Braziliában, Peruban és Venezuelában tenyész; állítólag 18⁰/₀ cseranyagot tartalmaz, s az azzal eszközölt csávázás kitűnőnek mondatik. Ezenkívül a fa oly sajtátsággal bír, hogy azt soha semmi féreg vagy rovar sem támadja meg,

s ugyanezen sajátságot nyerik az azzal csávázott bőrök is. Ki volt állítva az ezen fanemből gőzben való párolás után nyerhető cserkivonat is, mely szilárd állapotban 70⁰/₀ cseranyagot tartalmazott. Miként nekem biztosan állították, az ezen anyaggal való csávázás — az eddigi tapasztalatok szerint — szerfölött egyszerű, gyors és igen jó sikerű; e mellett pedig egyszersmind ez a legolcsóbb cserzőanyag. Részemről a szóban lévő cserzőfát ünnepies külsőben, csiszolt lapokkal láttam s azon értesítést nyertem, hogy kereskedés után sem a kivonat, sem a liszté őrölt fa nem kapható csak egyenes megrendelésre szállítatik tönkökbe. Szakképzett erdészeink valamelyikének leendő hivatásszerű feladata, hogy ezen fanemet, a mennyiben annak birtokába jut, vagy másnemű alkalmá nyílik azt közelebbről tanulmányozni, a szakigényeknek megfelelően ismertesse. Részemről a föntebbiekben ugyszólván szóhűséggel adtam azt, a mit ezen új cserzőanyagokra vonatkozólag a kiállító cég képviselőjétől ott helyben hallottam.

(Folyt. köv.)

Engel D. F.

A karánsebesi m. k. erdőhivatal, illetőleg a föloszlatott román-bánáti határőrezred erdeinek leírása.

Irta: Pulvermacher Gusztáv, m. k. erdőrendező főerdész.

Földrajzi fekvés. A karánsebesi m. kir. erdőhivatal kezelése alatt álló erdőségek a temesvár-karánsebesi m. k. jószágigazgatósághoz tartozván, Magyarország délkeleti határszélén Szörénymegyében terülnek el a 44—46-ik é. szélességi és 39—41-ik k. hosszasági fok alatt, 57—2295 méternyi magasságban a tenger színe fölött.

A kincstári erdők összefüggő erdőtestet képeznek, mely leginkább a vármegye szélén terülvén el, ezt mintegy körül-